यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी
ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन
नाशिक – ४२२ २२२ (महाराष्ट्र) भारत

ज्ञानगंगा घरोघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade
Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan
Nashik - 422 222 (Maharashtra) India

संकेतस्थळ Website : •www.ycmou.ac.in •https://ycmou.digitaluniversity.ac
ई-मेल E-mail : director.ast@ycmou.ac.in दूरध्वनी Telephone : (0253) 2231473

विज्ञान विद्याशाखा / School of Sciences

अहवाल

(जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन २८ जुलै २०२५)

One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography, स्पर्धेतील काही छायाचित्रे...

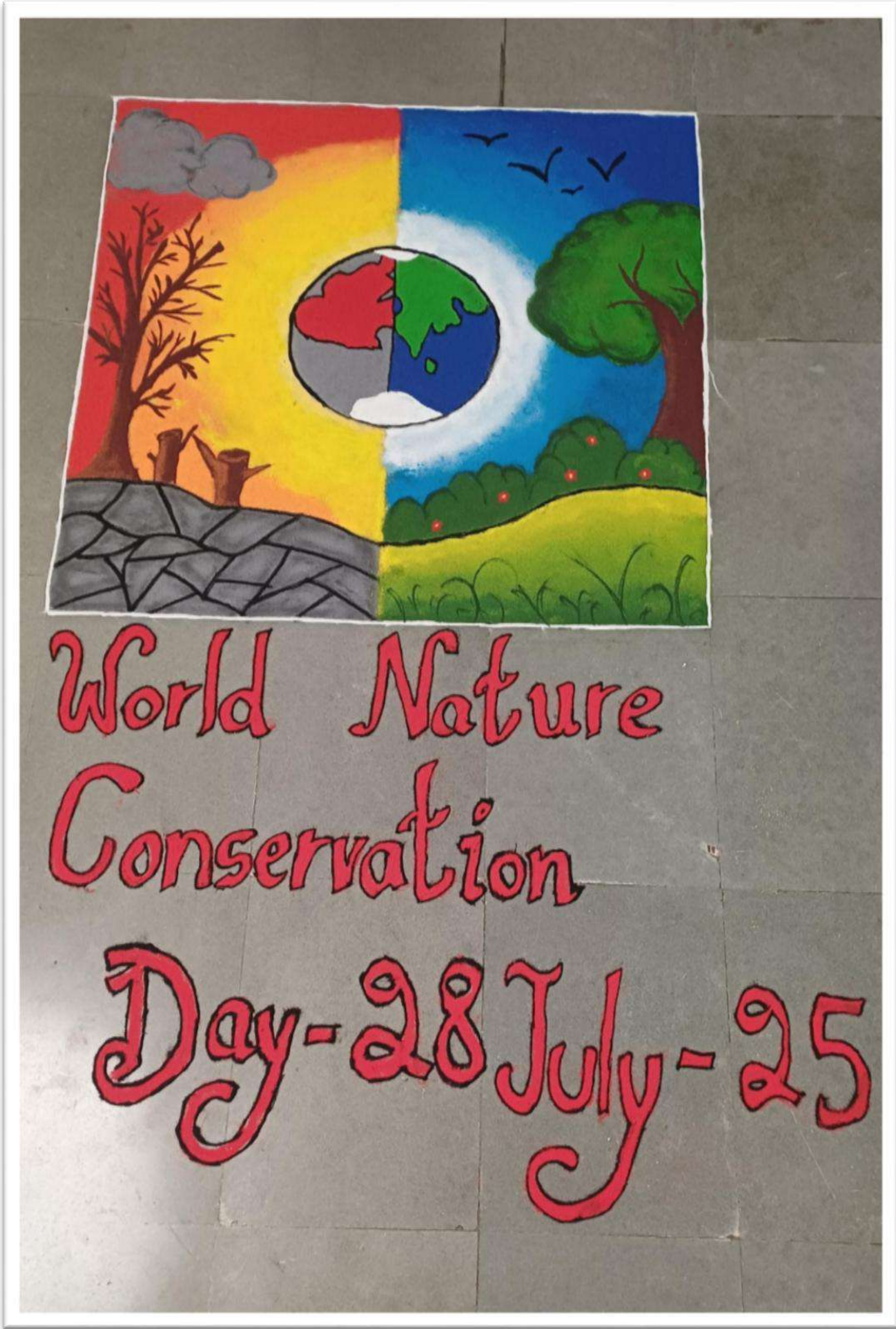

जागतिक निसर्ग संवर्धन दिनानिमित्त काढण्यात आलेली रांगोळी..

प्रमुख अतिथी व पाहुण्यांचे स्वागत-सत्कार करतांना विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे, मा. प्र. कुलगुरू डॉ. जोगेंद्रसिंह बिसेन, व्यवस्थापन मंडळाच्या सदस्या प्रा. संजीवनी महाले व विज्ञान विद्याशाखा संचालिका, प्रा. चेतना कामळस्कर व इतर मान्यवर...

कार्यक्रमाची रूपरेषा

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

NAAC Accredited "A" Grade

Programme Schedule

Time	Programme Details	
11.00 AM	Arrival of Guest & Dignitaries to Academic Building, 1. Chief Guest: Padmashri. Shri. Chaitram Pawar, Mr. Vinayak Salunke & Dr. Rahul Mungikar 2. Chairperson: Prof. Sanjeev Sonawane, Hon'ble Vice Chancellor, YCMOU 3. Prominent Presence: Prof. Jogendrasingh Bisen, Hon'ble Pro-Vice Chancellor, YCMOU	
11.00 to 11.30 AM	Guest & Dignitaries Visiting the Exhibition Hall, "One Shot- One World Showcasing Nature at YCMOU Through Photography" Competition.	
11.30 to 11.33 AM	Inviting the Guest & Dignitaries to the dais, Auditorium, Academic Building	
11.33 to 11.36 AM	University Anthem	
11.36 to 11.40 AM	Welcome Address By, Prof. Chetana Kamlaskar, (Director, School of Sciences)	
11.40 to 11.50 AM	Welcoming & Introduction of Guests	
11.50 to 12.20 PM	Lecture on "Environment Conservation" by Chief Guest, Padmashri. Shri. Chaitram Pawar	
12.20 to 12.40 PM	Short Guidance Lecture on "National Students Parayavaran Competition 2025" By Dr. Rahul Mungikar	
12.40 to 12.42 PM	1. Background Information	Star Campus Award Handover Ceremony
12.42 to 12.45 PM	2. Video Playback	
12.45 to 12.50 PM	3. Handover of Award	
12.50 to 1.00 PM	4. Addressing by Hon'ble Vice Chancellor, YCMOU	
1.00 to 1.07 PM	Distribution of Prizes and Certificates of "One Shot- One World Showcasing Nature at YCMOU Through Photography" Competition By Chief Guest	
1.07 to 1.17 PM	Addressing the Programme, Prof. Sanjeev Sonawane, Hon'ble Vice Chancellor, YCMOU	
1.17 to 1.19 PM	Vote of Thanks, By Dr. Dnyaneshwar Bhusanur	
1.19 to 1.20 PM	National Anthem	

28th July 2025 | 11.00 AM to 1.20 PM | Auditorium, Academic Building, YCMOU

Organizing Committee

Chairperson **Prof. Sanjeev Sonawane** Hon'ble Vice Chancellor, YCMOU	
Programme Organiser **Prof. Chetana Kamlaskar** Director, School of Sciences	
Programme Anchor Dr. Jagruti Chavan Academic Coordinator, School of Sciences	**Vote of Thanks** Dr. Dnyaneshwar Bhusanur Academic Coordinator, School of Sciences
Mr. Prakash Patil Administrative Assistant, School of Sciences	Mr. Ravindra Bharsat Academic Coordinator, School of Sciences
Miss. Minakshi Kadel Academic Coordinator, School of Sciences	Miss. Tejsawi Kadam Academic Coordinator, School of Sciences
Miss. Sharayu Kudal Academic Coordinator, School of Sciences	Mr. Amit Dawange Academic Coordinator, School of Sciences
Miss. Harshada Godse Academic Coordinator, School of Sciences	Miss. Akanksha Ghumare Academic Coordinator, School of Sciences
Miss. Rupali Tikkal Assistant, School of Sciences	Mr. Akshay Joshi Assistant, School of Sciences

28th July 2025| 11.00 AM to 1.20 PM| Auditorium, Academic Building, YCMOU

कार्यक्रमाचे परिपत्रक

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी
ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन
नाशिक – ४२२ २२२ (महाराष्ट्र) भारत

ज्ञानगंगा घरोघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade
Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan
Nashik - 422 222 (Maharashtra) India

संकेतस्थळ Website : •www.ycmou.ac.in •https://ycmou.digitaluniversity.ac
ई-मेल E-mail : director.ast@ycmou.ac.in दूरध्वनी Telephone : (0253) 2231473

विज्ञान विद्याशाखा / School of Sciences

जा. क्र. : यचममुवि/SOS/२०२५/ 20

दिनांक: २६.०७.२०२५

परिपत्रक

मा. कुलगुरू यांच्या मान्यतेनुसार आपल्या विद्यापीठातील यश जैवविविधता संवर्धन केंद्र व विज्ञान विद्याशाखा यांच्या तर्फे **"जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन"** (World Nature Conservation Day) साजरा केला जाणार आहे. या निमित्ताने व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

विषय : 'पर्यावरण संवर्धन आणि शेती'

व्याख्याते : मा. पद्मश्री. चैत्राम पवार सर

तसेच **"One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU Through Photography"** सदर छायाचित्रण स्पर्धा आयोजित करण्यात आली आहे. सदर स्पर्धा विद्यापीठातील सर्व सेवकांसाठी खुली आहे (विनाशुल्क). या स्पर्धेसाठी मोठ्या संख्येने विद्यापीठाच्या सर्व सेवकांनी सहभागी व्हावे असे आवाहन करण्यात येत आहे.

- सदर व्याखानासोबतच पुढील प्रमाणे इतर कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आलेले आहे:

१. **पारितोषिक हस्तांतरण कार्यक्रम:** वसुंधरा दिनाच्या निमित्ताने आयोजित केलेल्या **STAR CAMPUS AWARD -२०२५** स्पर्धेत आपल्या विद्यापीठाला दुसऱ्या क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

२. **राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा -: २०२५:** या स्पर्धेत आपल्या विद्यापीठाच्या जास्तीत जास्त सहभागासाठी डॉ. राहुल मुंगीकर यांचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान.

३. **छायाचित्रण स्पर्धा:** स्पर्धेचा निकाल जाहीर करून सर्वोत्कृष्ट ०३ छायाचित्रांना बक्षीस व प्रमाणपत्र वितरण.

या कार्यक्रमास विद्यापीठातील सर्व संचालक/नियमित शिक्षक/शिक्षकेतर अधिकारी/कर्मचारी, करारावरील शिक्षक/अधिकारी/कर्मचारी, दैनंदिन वेतनावरील कर्मचारी, बीबीए/पी.एच.डी. विद्यार्थी तसेच स्वच्छता/साफ सफाई विभागातील कर्मचारी आणि शेतमजूर महिला वर्ग व इतर यांनी सहभागी व्हावे.

दिनांक व वेळ : २८ जुलै २०२५ (सकाळी ११.३० वाजता) (कार्यक्रम वेळेवर सुरु होईल)

स्थळ : ऑडिटोरियम (Auditorium Hall), शैक्षणिक इमारत, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

चहापान : सकाळी ११. १५ -११.३० वा.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ ज्ञानगंगा घरोघरी नाशिक-४२२ २२२

(दिलीप भरड)
कुलसचिव

प्रत : माहितीसाठी
मा. कुलगुरू यांचे कार्यालय
मा. प्र-कुलगुरू यांचे कार्यालय
मा. कुलसचिव

प्रति : सर्व विद्याशाखा/विभाग/केंद्र/कक्ष/विभागीय केंद्र प्रमुख यांना कळविण्यात येते की, सदरचे परिपत्रक आपल्या अधिनस्त असलेल्या प्राध्यापक, शिक्षक, शिक्षकेतर अधिकारी, कर्मचारी, शैक्षणिक संयोजक, करारावरील तसेच दैनंदिन वेतनावरील कर्मचारी, स्वच्छता/साफ सफाई विभागातील कर्मचारी आणि शेतमजूर महिला वर्ग, इतर सर्व कर्मचारी व बीए/आयटीआय /पी.एच.डी. विद्यार्थी यांच्या निदर्शनास आणून द्यावे.

जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन २८ जुलै २०२५

"पर्यावरण संवर्धन आणि शेती "

२८ जुलै हा दिवस "**जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन**" म्हणून साजरा केला जातो. या दिनानिमित्ताने समाजाला पर्यावरणाचे, जैवविविधतेचे आणि नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे महत्त्व समजावणे याकरिता जनजागृतीपर प्रयत्न केला जातो. निसर्ग हा मानवाच्या अस्तित्वाचा पाया असून, त्याचे संतुलन राखणे ही आपली सामूहिक जबाबदारी आहे. वाढती लोकसंख्या, औद्योगिकीकरण, शहरीकरण आणि संसाधनांचा अतिरेकी वापर यामुळे पृथ्वीवरील पर्यावरणीय संतुलन धोक्यात येत आहे. त्यामुळे या दिवसाचे औचित्य साधून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाची विज्ञान विद्याशाखा आणि यश जैवविधता संवर्धन केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमानाने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले होते. त्यातील "पर्यावरण संवर्धन आणि शेती" या विषयावर पर्यावरणपूरक जीवनशैली, वृक्षसंवर्धन आणि जलसंधारण याबद्दल जनजागृतीपर व्याख्यानासाठी पद्मश्री श्री. चैत्राम पवार, हे प्रमुख अतिथी तसेच व्याख्याते म्हणून लाभले. विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे यांच्या संकल्पनेतून व अध्यक्षतेखाली, विज्ञान विद्याशाखेच्या संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर यांच्या मार्गदर्शनानुसार व विद्याशाखेतील सर्व शैक्षणिक संयोजकाच्या नियोजनातून कार्यक्रमचे आयोजन करण्यात आले. विद्यापीठाचे मा. प्र. कुलगुरू डॉ. जोगेंद्रसिंह बिसेन कार्यक्रमासाठी प्रमुख उपस्थिती म्हणून लाभले होते.

या आयोजित कार्यक्रमासाठी आलेल्या मान्यवरांचे स्वागत डॉ. जागृती चव्हाण यांनी केले. कार्यक्रमाची सुरुवात ही विद्यापीठ गीताने करण्यात आली. कार्यक्रमास व्यासपीठावर प्रमुख अतिथी पद्मश्री श्री. चैत्राम पवार, कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे, प्रमुख उपस्थित मा. प्र. कुलगुरू डॉ. जोगेंद्रसिंह बिसेन, विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन मंडळाच्या सदस्या प्रा. संजीवनी महाले, विज्ञान विद्याशाखेच्या संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर, डॉ. राहुल मुंगीकर आणि श्री. गोपाळ पाटील आदी मान्यवर उपस्थित होते. विज्ञान विद्याशाखेच्या संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर यांनी आपल्या प्रास्ताविकेची सुरुवात "वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे। पक्षी ही सुस्वरे आळविती.." या संत तुकारामांच्या पंक्तीने केली. त्यांनी पुढे सांगितले की जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन का साजरा केला जातो ? तर हा दिन आपले निसर्गाशी असलेल्या नात्याचा पुनर्विचार करण्यासाठी, त्याचे संवर्धन करून या पर्यावरणाचा ऱ्हास टाळण्यासाठी आणि पर्यावरण जपण्यासाठी आणि एकूणच यातून जैवविविधतेचे कसे संरक्षण करता येईल यासाठी साजरा केला जातो. अश्या प्रकारे त्यांनी जैविविधतेच्या संवर्धनाचे महत्व अधोरेखित केले.

कार्यक्रमच्या पहिल्या टप्प्यात **"पर्यावरण संवर्धन आणि शेती"** या विषयावरील व्याखन्यास पद्मश्री श्री. चैत्राम पवार सरांनी सुरुवात केली. महाराष्ट्र व गुजरातच्या सीमेवर, धुळे जिल्ह्यातील बारीपाडा नावाच्या छोट्या आदिवासी पाड्यामधून सरांच्या समाजकार्याचा प्रवास सुरू झाला. मुळात आदिवासी गाव असल्यामुळे तेथील लोकांमध्ये शिक्षणाचे प्रमाण खूपच कमी होते. तसेच दारू आणि इतर व्यसनांचा प्रभाव देखील मोठ्या प्रमाणावर होता. ही परिस्थिती जवळून पहिल्या नंतर त्यांना लोकांसाठी आपल्याला काय करता येईल? असे विचार सातत्याने

येत होते. त्यातच त्यांची भेट डॉ. आनंद ठाकूर यांच्याशी झाली, जे एम.डी. मेडिसिन शिक्षण झालेले असूनही एका छोट्याश्या पाड्यात झोपडीत राहून तेथील लोकांसाठी शिक्षण आणि आरोग्याच्या क्षेत्रात समाजकार्य करत होते आणि त्यांच्या कार्याने श्री. पवार सरांना समाजकार्यची प्रेरणा मिळाली. त्यातूनच त्यांनी १९९०-९१ साली झाडांची रोपे आणून गावाच्या आसपासच्या मोकळ्या जागेवर लावली जेणेकरून गावाच्या आजूबाजूला जी निसर्गसंपदा आहे तिचे जतन होईल. १९९३ साली एम. कॉम. मध्ये उच्च शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर त्यांनी नोकरीचा पर्याय न निवडता पूर्णवेळ समाजकार्यासाठी झोकून देण्याचे ठरवले.

सरांनी त्यांच्या गावात अवलंबविलेल्या पर्यावरण संवर्धनाची पाच सूत्रे सांगितली, **"जंगल- जल- जमीन- जन- जनावर"** यातील पहिला बिंदू म्हणजेच **जंगल** या करिता त्यांनी गावाशेजारी असलेल्या पडीक जागेवर वृक्षरोपण केले. जंगल वाढीस लागण्यासाठी ते जपण्यासाठी प्रयत्न सुरु केले. त्यासाठी त्यांनी तिथे कुऱ्हाडबंदी, वृक्षतोडबंदी सुरु केली, जेणे करून तेथील निसर्गसंपदा टिकून आणि सुरक्षित राहावी या करिता स्थानिक व्यक्तींना जंगल सांभाळण्याची जबाबदारी दिली. त्यानंतर दुसरा बिंदू म्हणजेच **जल** यासाठी त्यांनी चांगल्या जलतज्ञांचे मार्गदर्शन घेतेले आणि गावाच्या पाण्याच्या ठिक-ठिकाणी बांध बांधले. सुमारे ४४५ बांध बांधून पाणी-अडवून पाणी -जिरवून पाण्याचा चांगल्या प्रकारे कसा वापर करता येईल? याचे काम केले. तसेच गावातील ४५ पडक्या विहिरी होत्या मग तेथील पाण्याचा वापर कसा करता येईल? हा विचार त्यांना आला त्यानुसार त्यांनी २०१५ साली CSIR फंडाच्या मिळालेल्या पैशातून सोलर पंप लावले आणि कंपनीकडून ट्रॅक्टर-ट्रॉलीवर बसणारा सोलर पंप बनवून भेटला जेणेकरून तो पंप जिथे गरज पडेल त्या शेतकऱ्याकडे नेता येईल. अश्या प्रकारे त्यांनी पाण्याच्या व्यवस्थापनाचे मायक्रो नियोजन केले. पुढील तिसरा बिंदू म्हणजे **जमीन** म्हणजे **शेती**. तर शेतीमध्ये काय प्रयोग करता येतील ? तर शेतीसाठी त्यांनी रत्नागिरी व दापोली विद्यापीठातील तज्ञांसोबत संपर्क साधला व त्यांच्या मदतीने व मार्गदर्शनाने त्यांनी चार सूत्री पद्धतीचा अवलंब करून १९९३ साली भात शेतीचा यशस्वी प्रयोग केला. त्यानंतरच्या आकडेवारीनुसार आधी जे पारंपारिक पद्धतीने गुंठ्याला फक्त ३४ ते ३५ किलो उत्पादन होत होते तेच तज्ञांच्या मदतीने व मार्गदर्शनाने केलेल्या लागवडीनुसार गुंठ्याला ७० किलो इतके भाताचे उत्पादन वाढायला लागले व पुढे जाऊन ते ९६ किलोच्याही पुढे गेले. त्यानंतर स्थानिक ठिकाणी लोकांना रोजगार देण्यासाठी मधुमक्षिकापालन, कांद्याचे बीज रोपण, स्ट्रॉबेरीची लागवड या विविध विषयांवर धुळे व राहुरी कृषी विद्यापीठाच्या मदतीने तज्ञांसोबत चर्चा करून यशस्वी प्रयोग केले. सर्वात कठीण सूत्र म्हणजे चौथे सूत्र **जन,** म्हणजे **व्यक्ती.** तर गावाशेजारील जंगल जपावे याकरिता वृक्षतोड बंदी तर केली पण स्वयंपाकासाठी उर्जेची गरज भागवणार कशी ? तर त्यासाठी वनवासी कल्याण आश्रमाच्या माध्यमातून सौरउर्जेवरील चुली आणल्या जेणे करून वृक्षतोड थांबेल आणि बिनाधुराच्या चुलींमुळे महिलांच्या आरोग्यवर ही परिणाम होणार नाही. जर विकास करायचा असेल तर शिक्षण महत्वाचे.!! म्हणून त्यांना लक्षात आले की गावात शाळेतील शिक्षक वेळेवर येत नाही आणि त्यामुळे विद्यार्थी पण येत नाही. मग त्यावर उपाय म्हणून शाळेत उशिरा आलेल्या शिक्षकांना दंड करण्याचे ठरवले आणि तसेच जे विद्यार्थी येणार नाहीत त्यांच्या पालकांना ही दंड करण्यात आला त्यामुळे परिणाम असा झाला की शिक्षक आणि विद्यार्थी हे वेळेवर यायला लागले आणि शिक्षणाचा झरा सुरुळीतपणे सुरु झाला आणि अश्या प्रकारे गावातील महिला आणि युवा

पिढीला कसे पुढे नेता येईल यासाठी प्रयत्न केले. शेवटचा बिंदू म्हणजेच **जनावर** गावांमध्ये शेतकऱ्याकडे हमखास असणाऱ्या म्हणजे जनावर म्हणजे काय तर गाय आणि बैल-जोडी तर त्यासाठी गावामध्ये गोपालन करणे, जनावरांची निगा राखणे आणि त्याचे संरक्षण करण्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले.

गावातील सर्वात अनमोल संपती कोणती तर जैवविविधता.!! तर गावाच्या आसपासची जैवविविधता जपण्यासाठी काय करता येईल का? मग त्यांनी विविध क्षेत्रातील वेगवेगळे तज्ञ बोलवून आपल्या भागातील वनस्पतींचा बॉटनिकल सर्वे केला ज्यामध्ये त्यांना असं आढळून आलं कि त्या भागामध्ये जवळपास ४३२ पेक्षा जास्त विविध प्रकारच्या वनस्पतींच्या प्रजाती आहेत आणि त्यात ११० पेक्षा जास्त वनभाजांच्या प्रजाती आहे. त्यातूनच त्यांना नवी संकल्पना सुचली आणि वनभाजी महोत्सव सुरु केला जो मागील वीस वर्षांपासून दरवर्षी आयोजित केला जातो. त्यानंतर आदिवासी स्थानिक मूळ पिक पद्धती कशी जतन करता येईल? त्यातील 50 पेक्षा जास्त पिक प्रजाती अश्या आहेत की ज्या कमी पाण्यात येणाऱ्या आहे, त्याचं ही कसे जतन करता येईल यासाठी बरंच काम केलं. त्यांनी पुढे सांगितले कि, एकट्या बारीपाडा गावाने ११०० एकर जंगल संभाळले. ज्याचे त्यांनी तज्ञांच्या मदतीने व्हॅल्युएशन काढले असता तीन हजार कोटी ही जंगलाची किंमत निघाली तर त्याच अनुषंगाने ते कार्बन क्रेडिटवर काम करता येईल का याचा अभ्यास करत आहे. २०१० साली धुळे जिल्ह्यातील जवळपास ४४ गावांना मिळून ११२०० हेक्टर पेक्षा वनक्षेत्र हे ग्रामसेवकांना व ग्रामपंचायतीला देखभालीसाठी मिळून दिले ज्यातून त्या जंगलाचे संरक्षण झाले पाहिजे आणि यासाठी गावातील तरुणांनी एकत्र येऊन गावाचा एक आराखडा तयार करणे आणि गावाच्या विकासासाठी पुढील उपाययोजना करणे अशी कामे सुरु केली. गेल्या वर्षी केंद्र सरकारने मंजूर केलेल्या ६ वनविज्ञान केंद्रांपैकी त्यातील एक वन विज्ञान केंद्र हे बारीपाडा येथे सुरू झालेले आहेत.

२०१४ साली CSR फंडातून मिळालेल्या पैशातून एक हजार सोळा शेतकरी एकत्र केले ज्यात त्यांनी इंद्रायणी तांदळाचे मार्केटिंग करून तीन वर्ष कंपनी चालवली. गेल्या वर्षी केंद्र सरकारने त्यांना एक कोटी दोन लाख रुपये मंजूर केले, त्यातून त्यांनी गावांमध्ये स्वतःची एक राईस मिल तयार केली आणि आज त्या राईस मिलचा फायदा जवळपास २५ हजार शेतकऱ्यांना होतो आहे. गावातील लोकांसाठी आदिवासी विकास विभागाच्या शबरी आर्थिक महामंडळ यांच्या कडून मिळालेल्या लोन मधून मोहाच्या झाडाचा बिजनेस प्लॅन केला त्यांनी मोहाच्या झाडांच्या फुलांपासून शबरी नॅचरल प्रॉडक्ट अंतर्गत त्यांनी विविध उत्पादने तयार केली. ज्याचा ठळक फायदा शेतकऱ्यांना झाला. आदिशबरी फाउंडेशनच्या माध्यमातून त्यांनी जवळपास राज्यभरातील ५० शेतकर्यांनी एकत्र येऊन एक कंपनी सुरू केली आणि त्यात पुढे काम चालू आहे.

अश्या प्रकारे सरांनी निसर्गाच्या सानिध्यात राहून मानव आणि निसर्ग यांचे घट्ट करित विकासाची नवीन दिशा दाखवली. आपल्या गावापासून जे कार्य सुरू केले, त्यापासून प्रेरित होऊन इतर राज्ये जसे की गुजरात आणि मध्यप्रदेश याठिकाणी देखील बारीपाडाचे मॉडेल स्थानिक पातळीवर गावांमध्ये बदल घडवून आणण्यासाठी विकासाचे शाश्वत मॉडेल म्हणून स्वीकारले आहे. तसेच त्यांच्या ह्या कार्याची दखल राष्ट्रीय पातळीवर देखील घेतली गेली आणि त्यातूनच २०२४ साली भारत सरकारकडून त्यांना पद्मश्री पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले. तरीही

कोणत्याही पुरस्कारची अपेक्षा न बाळगता एखाद्या कर्मयोगी प्रमाणे सरांनी शाश्वत विकासाचे कार्य अविरतपणे चालू ठेवले आहे.

कार्यक्रमच्या दुसऱ्या टप्प्यात **"राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा-२०२५"** या विषयावर मार्गदर्शन करण्यासाठी डॉ. राहुल मुंगीकर यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. डॉ. मुंगीकर **हे Deccan Education Society, Pune** येथे **Associate Professor** म्हणून कार्यरत आहे, तसेच ते **Conservation Biologist** देखील आहेत. **Environmental Appraisal Committee, NBA** व **Anand Agriculture University, Gujarat** च्या **Academic** चे **Council Member** आहेत. सरांनी भाषणामध्ये 3 महत्त्वाचे मुद्दे अधोरेखित केले ते म्हणजे **Restoration, Resilience & Responsibility**.

पहिला मुद्दा म्हणजे **Restoration** तर यासाठी काय केले पाहिजे तर सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे पर्यावरणाचा जो हळू-हळू ऱ्हास झाला आहे तो भरून काढणे म्हणजेच पर्यावरणाचे संवर्धन करणे. **Resilience** पुन्हा नव्याने उभारणे, पर्यावरणाच्या संवर्धनासाठी पुन्हा नव्याने जोमाने काम करणे. **Responsibility** म्हणजे ह्या पर्यावरण्याची काळजी घेणे आणि जबाबदारीने संसाधानांचा वापर करणे. आपल्या आजूबाजूच्या जैविविधतेचे संरक्षण करणे. सरांनी पुढे सांगितले कि पाश्चिमात्य देशांमध्ये पर्यावरणसंबंधी कायदे हे कठोर आहेत. तेथील एखाद्या कंपनीला कच्चामाल लागत असेल तर त्यांना कच्चामाल जिथे उत्पादित होतो, तिथेल जैवविविधतेला धोका पोहचणार नाही ह्याची देखील दक्षता घ्यावी लागते. त्याच अनुषंगाने आपणही इथे आपल्या आजूबाजूची जैवविविधता जपण्यासाठी जबाबदारी घेतली पाहिजे. ते पुढे म्हणाले की, आजच्या काळातील पर्यावरणाचा सर्वात मोठा शत्रू म्हणजे प्लॅस्टिक..!! एकूण प्लॅस्टिकच्या होणाऱ्या उत्पादनांपैकी जवळपास ४० % प्लॅस्टिक हे रिसायकल करण्याकरिता गोळा होत नाही ज्यापैकी फक्त ३-४ % हे रिसायकलसाठी उपलब्ध होत. साधं आपण दुधाची पिशवी घेतो तिचा कापलेला कोपऱ्यांचे प्लॅस्टिक ही जवळपास २६ टन इतके आहे. अंदाजे भारतात ९.३ टन इतक प्लॅस्टिक हे तयार होत. त्यामुळे प्लॅस्टिकचा वापर करून नुसतेच फेकून देणे ही गंभीर बाब आहे. आज प्रदूषण इतके वाढले आहे की ऑर्गेनिक फूड जे म्हणवले जाते, त्यासाठी लागणारा जो शेतीमाल तयार होतो तर तेथील पाण्यात देखील Inorganic Content चे प्रमाण आढळून आले आहे. त्यामुळे पुढील भविष्यासाठी उपाययोजना करणे आवश्यक आहे. नाहीतर वाढते Microplastic चे प्रमाण हे पुढील काळात मोठ्या प्रमाणात कॅन्सरचे कारण बनेल.

तर आपण काय करू शकतो ? आपण Single Use प्लॅस्टिकचा वापर बंद करणे, टिशू पेपरचा वापर कमी करणे, पाण्याचा सुयोग्य वापर करणे, प्लास्टर ऑफ पॅरिसच्या मूर्ति सरळ नदी किंवा पाण्यामध्ये विसर्जित न करणे, झाड लावण्यापेक्षा ते जगवण्यासाठी प्रयत्न करणे. या सारख्या विविध गोष्टी त्यांनी सांगितल्या. तर सर्वात महत्वाचे शाळां-शाळां मध्ये आणि महाविद्यालयामध्ये जनजागृती करणे महत्वाचे आहे. त्या अनुषंगाने त्यांनी "राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा २०२५" याची माहिती दिली. ही स्पर्धा **Ministry of Environment, Forest & Climate Change** आणि पर्यावरण संरक्षण गतिविधी यांच्या वतीने १ जुलै ते २१ ऑगस्ट २०२५ या दरम्यान ऑनलाइन पद्धतीने आयोजित करण्यात आली होती. पर्यावरण संरक्षण, हवामान बदल समजून घेणे आणि भारतीय पर्यावरणीय पद्धतींचे पुनरुज्जीवन करणे हेतु होता. कोणतीही व्यक्ति अथवा विद्यार्थी यांना स्पर्धेत Eco-Mitram

App च्यामाध्यमातून २० प्रश्नांचे उत्तरे देऊन आणि पर्यावरण संरक्षण संबंधी केलेली कृती याचा फोटो अपलोड करून सहभागी होता येत होते. यासाठी विज्ञान विद्याशाखेद्वारे स्पर्धेत सहभागी होण्याकरिता मार्गदर्शक पुस्तिका तयार करण्यात आली होती आणि स्पर्धेत भाग घेण्यासाठी आवाहन करण्यात आले होते.

कार्यक्रमच्या तिसऱ्या टप्यात **"Star Campus Award-2025"** पुरस्कार सोहळा आयोजित करण्यात आला होता. १९७० सालापासून २२ एप्रिल रोजी जागतिक वसुंधरा दिन हा साजरा केला जातो. Earth Day Organization नावाची नामवंत संस्था ही पर्यावरण शिक्षणाचा शाळांमध्ये प्रचार, तसेच वृक्षरोपण-संवर्धन या सारख्या क्षेत्रांमध्ये काम करते. मागील तीन वर्षांपासून ही संस्था Star Campus Award स्पर्धा राबवत आहे. ज्यात जे Academic Institute आपल्या campus मध्ये **Sustainable Energy Use, Water Harvesting, Green Audit** आणि **Waste Management** या सारख्या गोष्टींवर काम करते, त्यांना हा Star Campus Award पुरस्कार देण्यात येतो. २०२५ साली **Our Power- Our Planet** (आपली ऊर्जा- आपला ग्रह) या थीम वर आयोजित केलेल्या स्पर्धेत मा. कुलगुरूंच्या मार्गदर्शनानुसार यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने सहभाग घेतला होता. त्यानुसार विद्यापीठातील सौरऊर्जा वापरावर एक व्हिडिओ बनवण्यात आला, ज्यात विज्ञान विद्याशाखेच्या संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्याशाखेच्या डॉ. जागृती चव्हाण यांनी सदर व्हिडिओचे सूत्रसंचालन केले होते. त्यादाखल विद्यापीठाची कामगिरी लक्षात घेता **"Star Campus Award-2025"** द्वितीय क्रमांकाचा पुरस्कार हा विद्यापीठाला घोषित करण्यात आला. संस्थेचे श्री. विनायक साळुंके यांनी सदर पुरस्कार हा विद्यापीठाचे मा. कुलगुरु प्रा. संजीव सोनवणे सरांकडे सुपूर्द केला.

"जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन" निमित्ताने विज्ञान विद्याशाखेद्वारे "**One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography**" या छायाचित्र स्पर्धेचे विद्याशाखेच्या मा. संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजन करण्यात आले होते. विद्यापीठाच्या आवारातील निसर्ग आणि जैवविविधतेचा मागोवा घेत आणि निरीक्षण तसेच विद्यापीठातील स्वच्छता, पाण्याचा सुयोग्य वापर आणि कचऱ्याचे व्यवस्थापन सारख्या निसर्गसंवर्धनाच्या प्रयत्नांचे छायाचित्रण करून सहभागी होण्याचे आवाहन केले व सदर स्पर्धा विद्यापीठातील सर्व सेवकांसाठी खुली करण्यात आली होती. या स्पर्धेला अतिशय उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला होता. स्पर्धकांनी काढलेल्या सर्व छायाचित्रांचे विद्याशाखेद्वारे प्रदर्शन भरविण्यात आले होते. या स्पर्धेत अनुक्रमे प्रथम क्रमांक डॉ. राजेंद्र बगाटे, द्वितीय क्रमांक डॉ. ज्योती पाटील आणि तृतीय क्रमांक श्री. अजिंक्य कटाळे यांना कार्यक्रमास उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते बक्षीस देण्यात आले. उर्वरित सर्व स्पर्धकांना सहभाग प्रमाणपत्र देण्यात आले. या स्पर्धेसाठी डॉ. राहुल मुंगीकर व विद्यापीठाचे श्री. धनंजय देशमुख यांनी परीक्षक म्हणून कार्य पार पाडले. सदर कार्यक्रमासाठी विज्ञान विद्याशाखेतील सर्व शैक्षणिक संयोजक व कर्मचारी यांनी नियोजन व इतर जबाबदारी पार पडली.

कार्यक्रमाच्या शेवटच्या टप्यात विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे सर यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले, ते म्हणाले की निसर्ग संवर्धनासाठी विद्यापीठाने अनेक प्रयत्न सुरू केले आहेत. त्यानुसार विद्यापीठाने हरितउर्जेच्या बाबतीत चांगले काम केले आहे. ज्यामध्ये विद्यापीठामध्ये सोलर सिस्टम सुरू करण्यात आली आहे

ज्यामुळे विजेचे बिल हे शून्य रुपयावर आले आहे. विद्यापीठामध्ये Rooftop लाच सोलार पॅनल जोडलेले असतील अश्या नवीन तंत्रज्ञानावर आधारित स्वतःच्या ऊर्जेची गरज भागवणाऱ्या Classrooms ची निर्मिती होत आहे. विद्यापीठाने वापरत न येणारी आणि पडीक जमिनी वर शेवगा लागवड देखील केली, ज्यातून जवळपास ३०० किलो शेवग्याचे उत्पादन झाले. विद्यापीठ सातत्याने निसर्ग संवर्धनसाठी काम करीत आहेत, ज्यात विद्यापीठाने गंगापुर धरणापासूनचा १ किलोमीटरचा परिसर हा अभ्यासासाठी घेतला आहे. त्यात तेथील पाण्याचे नमुने घेऊन पाण्याचा अभ्यास व शुद्धता तपासली जाणार आहे. तसेच नाशिकच्या रामकुंडावर पाण्यातून तेल व कचऱ्याचे व्यवस्थापन करणारी बोट देखील देणार आहे. सर पुढे म्हणाले कि, निसर्गाच्या संवर्धनासाठी आपण आपल्या दैनंदिन जीवनात कोणत्या गोष्टींचे अवलंबन करू शकतो? या बाबत शिस्त आणली पाहिजे कारण अश्या छोट्या-छोट्या कृती मधूनच मोठा फरक हा निर्माण होत असतो असे मा. कुलगुरूंनी उपस्थितांना संबोधित केले आणि सर्वांना "राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा-२०२५" मध्ये भाग घेण्यासाठी आवाहन केले.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. जागृती चव्हाण यांनी केले. सदर कार्यक्रमासाठी लाभलेले प्रमुख अतिथी तथा व्याख्याते पद्मश्री. श्री. चैत्राम पवार यांचा परिचय श्री. रविंद्र भरसट यांनी करून दिला. हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभले. कार्यक्रमाचे आभार आणि समारोप डॉ. ज्ञानेश्वर भुसनूर यांनी केला.

या कार्यक्रमासाठी विद्यापीठातील सर्व विद्याशाखांचे संचालक, प्राध्यापक, शिक्षकेतर अधिकारी व कर्मचारी, शैक्षणिक संयोजक, दैनंदिन वेतनावरील कर्मचारी, तसेच बी. व्हि. जी. स्वच्छता कर्मचारी व शेतमजूर आदी उपस्थित होते. तसेच हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी विज्ञान विद्याशाखेतील सर्व शैक्षणिक संयोजक व कर्मचारी, दृकश्राव्य निर्मिती केंद्र, ग्रंथ निर्मिती केंद्र, सेवा सुविधा कक्ष, कृषी विज्ञान केंद्र, बांधकाम व देखभाल कक्ष, जनसंपर्क कक्ष आणि वित्त विभाग व वित्त अधिकारी यांचे सहकार्य लाभले. कार्यक्रमाचे छायाचित्रण हे श्री. राजेश बर्वे यांनी केले. या कार्यक्रमाचे फोटो आणि अहवाल सोबत जोडलेला आहे.

प्रा. चेतना कामळस्कर

संचालिका, विज्ञान विद्याशाखा

World Nature Conservation Day 2025

“Environmental Conservation and Agriculture”

The 28th of July is celebrated as **“World Nature Conservation Day”** across the globe. On this occasion, efforts are made to raise public awareness about the importance of Environmental protection, Biodiversity conservation and the Sustainable use of natural resources. Nature forms the very foundation of human existence and maintaining its balance is our collective responsibility. However, due to Increasing Population, Industrialization, Urbanization and Over-Exploitation of resources, the ecological balance of the Earth is under severe threat. In view of this, the School of Sciences & Yash Centre for Biodiversity Conservation collaboratively organized a series of events to mark this day.

As part of these activities, a special awareness lecture on the topic **“Environmental Conservation and Agriculture”** was organized, focusing on eco-friendly lifestyles, tree conservation, and water management. The event was graced by **Padma Shri Mr. Chaitram Pawar,** who served as the Chief Guest and Guest Speaker. The program was conceptualized and presided over by **Hon’ble Vice-Chancellor, Prof. Sanjeev Sonawane,** and Organized under the guidance of **Prof. Chetana Kamlaskar,** Director, School of Sciences, and Coordinated by all academic coordinators of the school. The event was also attended by **Hon’ble Pro-Vice-Chancellor, Dr. Jogendrasinh Bisen,** as the distinguished guest.

The dignitaries were formally welcomed by **Dr. Jagruti Chavan** and the program commenced with the University Song. On the dais were present Padma Shri Mr. Chaitram Pawar (Chief Guest), Hon’ble Vice-Chancellor, Prof. Sanjeev Sonawane (Chairperson), Hon’ble Pro-Vice-Chancellor, Dr. Jogendrasinh Bisen (Guest of Honour), Prof. Sanjivani Mahale (Member, Board of Management), Prof. Chetana Kamlaskar (Director, School of Sciences), Dr. Rahul Mungikar and Mr. Gopal Patil.

Prof. Chetana Kamlaskar, in her introductory address, began with the famous verse of Sant Tukaram, *“Vrikshavalli Aamha Soyari Vanachare, Pakshi hi Susware Aalaviti...”* She elaborated on the significance of celebrating World Nature Conservation Day, emphasizing that this day serves as a reminder to reassess our relationship with nature, prevent

environmental degradation through conservation efforts and protect biodiversity for future generations.

In the first session, **Padma-Shri Shri. Chaitram Pawar** delivered a thought-provoking lecture on **"Environmental Conservation and Agriculture"** He shared his inspiring journey, which began in a small tribal village named Baripada on the Maharashtra–Gujarat border in Dhule district. Being a tribal village, literacy rates were low, and issues like alcoholism and addiction were widespread. Witnessing these challenges, he began contemplating ways to bring positive change. His meeting with Dr. Anand Thakur, an M.D. in Medicine who had dedicated his life to providing education and healthcare services in the same region, became a turning point and inspired Mr. Pawar to embark on a life of social service.

In 1990-91, Shri. Pawar sir began planting saplings on barren lands surrounding his village to preserve the local biodiversity. After completing his M.Com. Degree in 1993, instead of pursuing a job, he devoted himself entirely to community and environmental development work.

Shri. Pawar sir shared the five key principles of environmental conservation practiced in his village: **Forest, Water, Land, People, and Livestock**. Under the first principle, **Forest,** he initiated afforestation on wastelands near the village and implemented bans on deforestation and logging to protect natural resources, entrusting the responsibility of forest preservation to local residents. Under the second principle, **Water**, he consulted expert hydrologists and constructed nearly 445 small dams to conserve and recharge water. He also revived 45 non-functional wells and with the help of CSIR funding in 2015, installed solar pumps including a mobile solar pump fitted on a tractor-trolley to serve farmers in different locations.

The third principle, **Land (Agriculture),** involved experimentation in sustainable farming practices. With technical guidance from experts from Ratnagiri and Dapoli Agricultural Universities, he introduced a four-step rice cultivation method in 1993, doubling the yield per unit area from 34-35 kg to nearly 70 kg, and later even 96 kg. To promote rural employment, he successfully implemented apiculture, onion seedling cultivation, and strawberry farming projects with the help of experts from Dhule and Rahuri Agricultural Universities.

The fourth principle, **People,** addressed the need for social and educational development. To reduce deforestation for fuel, solar stoves were introduced through the Vanvasi Kalyan Ashram, which also improved women's health. Recognizing that education was the foundation of development, he enforced punctuality among teachers and students by introducing fines for absent, which significantly improved school attendance and learning outcomes.

The fifth principle, **Livestock,** emphasized animal welfare and the maintenance of cattle essential for agriculture.

Speaking about **biodiversity**, Shri. Pawar Sir highlighted it as the most valuable asset of the village. He conducted a botanical survey in collaboration with experts, identifying over 432 plant species, including 110 edible wild species. This led to the initiation of the ***"Van-Bhaji Mohotsav"*** now celebrated annually for the past two decades. He also worked on conserving traditional indigenous crops, many of which thrive in low-water conditions.

Baripada village alone has successfully conserved 1,100 acres of forest, valued at approximately ₹3,000 crores, and Shri. Pawar Sir is currently studying the potential for carbon credit benefits from it. In 2010, about 44 villages in Dhule district collectively received 11,200 hectares of forest land for local management under the Gram Panchayat, encouraging youth-led conservation initiatives. One of the six **Forest Science Centres** approved by the Central Government was established in Baripada.

Through CSR funding in 2014, he brought together 1,016 farmers to form a rice marketing company for ***Indrayani*** rice. In 2024, he received government funding of ₹1.02 crores, which enabled the establishment of a rice mill benefiting nearly 25,000 farmers. Through financial support from the Tribal Development Department's **Shabari Economic Corporation,** he also launched the **Moha Flower** processing initiative under **Shabari Natural Products**, generating significant income for local farmers. Subsequently, through the **Adi Shabari Foundation,** he united around 50 farmers from across Maharashtra to establish a cooperative company for sustainable agribusiness.

By living in harmony with nature, Shri. Pawar Sir has demonstrated an exemplary model of sustainable rural development, strengthening the bond between humans and nature. His **"Baripada Model"** has been replicated in states like Gujarat and Madhya Pradesh as a

successful example of community-led sustainable development. In recognition of his remarkable contributions, the Government of India honored him with the **Padma Shri Award in 2024**. Despite such high honors, he continues his mission selflessly, devoted to the cause of environmental and social sustainability.

In the second session, **Dr. Rahul Mungikar**, **Associate Professor** at Deccan Education Society, Pune, and a Conservation Biologist, delivered a lecture on **"National Student Paryavaran Competition- 2025."** He emphasized three key aspects: **Restoration, Resilience, and Responsibility. Restoration,** he explained, involves recovering the environment from degradation; **Resilience** means rebuilding and revitalizing ecosystems and **Responsibility** implies the sustainable and accountable use of natural resources while protecting biodiversity.

He also noted that in Western countries, environmental laws are strict and industries are mandated to ensure that their raw material production does not harm biodiversity. He highlighted the major global issue of plastic pollution, pointing out that only 3–4% of the total 40% of uncollected plastic waste is actually recycled. India alone generates approximately 9.3 million tonnes of plastic annually. Even supposedly "organic" food products are affected by inorganic contaminants due to polluted water sources, and increasing micro plastic content may become a major cause of cancer in the future.

Dr. Mungikar sir urged students and citizens to take practical steps to avoid single-use plastics, reduce tissue paper use, use water judiciously and avoid immersing plaster-of-Paris idols in water bodies and focus not just on planting trees but on nurturing them to maturity. He introduced the **National Student Paryavaran Competition 2025,** organized online between 1st July and 21st August 2025 by the **Ministry of Environment, Forest and Climate Change and Paryavaran Sanrakshan Gatividhi**. Participants could take part through the **Eco-Mitram App** by answering 20 questions and uploading photographs of their eco-friendly actions. The School of Sciences prepared a detailed handbook to guide participants and encouraged university students to participate actively.

In the third session, the **"Star Campus Award – 2025"** felicitation ceremony was held. Since 1970, **World Earth Day** has been celebrated on April 22, and the **Earth Day Organization** has promoted environmental education, afforestation, and sustainability efforts globally. The organization recognizes academic institutions with sustainable practices such as Energy Conservation, Water Harvesting, Green Audits, and Waste Management. Under the

2025 theme ***"Our Power – Our Planet",*** YCMOU participated by creating a video highlighting the university's solar energy initiatives. The video, anchored by Dr. Jagruti Chavan under the guidance of Prof. Chetana Kamlaskar, and YCMOU was awarded the Second Prize in the Star Campus Award 2025 competition. The award was presented by Mr. Vinayak Salunke to **Hon'ble Vice-Chancellor, Prof. Sanjeev Sonawane.**

To commemorate World Nature Conservation Day, the School of Sciences also organized a photography competition titled ***"One Shot – One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography"*** under the guidance of Prof. Chetana Kamlaskar, Director School of Sciences. Participants were invited to capture photographs depicting Biodiversity, Cleanliness, Proper Water Usage, and Waste Management within the university campus. The competition received an enthusiastic response from all university staff. All entries were displayed in an exhibition organized by the school. The first, second, and third prizes were awarded to Dr. Rajendra Bagate, Dr. Jyoti Patil, and Mr. Ajinkya Katale, respectively, while all participants received certificates of appreciation. The competition was judged by Dr. Rahul Mungikar and Mr. Dhananjay Deshmukh.

In the concluding session, **Hon'ble Vice-Chancellor, Prof. Sanjeev Sonawane,** delivered his address, highlighting the university's ongoing initiatives in environmental conservation. He stated that YCMOU has made significant progress in adopting green energy solutions through the installation of solar panels, resulting in zero electricity expenditure. The university is also developing **solar-powered classrooms** with rooftop panels. University successfully cultivated *Moringa (drumstick)* on previously unused land, yielding about 300 kilograms of production. Additionally, the university has adopted a 1 KM stretch of area near the Gangapur Dam for water quality analysis and conservation studies and plans to deploy a boat at Ramkund, Nashik, for managing oil and waste removal from the water. He emphasized that environmental conservation must begin with disciplined daily habits, as small actions collectively lead to large-scale impact and encouraged everyone to participate in the **National Student Paryavaran Competition 2025.**

The event was anchored by Dr. Jagruti Chavan, while Mr. Ravindra Bharsat introduced the Chief Guest, Padma-Shri Shri. Chaitram Pawar Sir. The program concluded with a vote of thanks delivered by Dr. Dnyaneshwar Bhusanur.

The event witnessed the presence of Directors of all Schools, Faculty members, Administrative officers, Non-teaching staff, Academic Coordinators, Daily-wage employees, BVG staff, and Agricultural workers. The successful execution of the program was supported by the, Audio Video Centre, PPC, Krishi Vigyan Kendra, Construction and Maintenance Department, Public Relations Officer, and Finance Department. The photography of the event was done by Mr. Rajesh Barve. The photographs and this detailed report are attached herewith.

Prof. Chetana Kamlaskar,

Director, School of Sciences

“जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन” निमित्ताने आयोजित कार्यक्रमाची काही छायाचित्रे

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करतांना **विज्ञान विद्याशाखा संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर...**

“पर्यावरण संवर्धन आणि शेती” या विषयावर व्याख्यान देताना **पद्मश्री श्री. चैत्राम पवार सर...**

"राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा २०२५ " यावर मार्गदर्शन करतांना **डॉ. राहुल मुंगीकर सर...**

जागतिक वसुंधरा दिनाच्या निमित्ताने आयोजित केलेल्या "**Star Campus Award 2025"** या स्पर्धेतील विद्यापीठास प्राप्त झालेला **पुरस्कार स्वीकारताना मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे सर** व मान्यवर...

प्रथम क्रमांक

प्राप्त छायाचित्र..

-:आशय:-

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठातील जैवविविधता..

छायाचित्र - डॉ. राजेंद्र बगाटे

द्वितीय क्रमांक

प्राप्त छायाचित्र..

-:आशय:-

जगण्याची लढाई.!! चित्रात गंजलेली धातू, त्यावर उगवलेली कोवळी हिरवी शेवाळं, आणि त्यावर उभा असलेला कोरडा मॅन्टिस.. हे सर्व मिळून जुनेपण, निसर्गाची पुनरुत्पत्ती, आणि जिद्दीने टिकून राहण्याची भावना दर्शवते..

छायाचित्र - डॉ. ज्योती पाटील

तृतीय क्रमांक प्राप्त छायाचित्र..

जंगलाला रंग देणारे फुलपाखरू, पानांवर ती फिरते, सुरकुत्यात लपते, तिची ती हालचाल, मन मोहून नेते, बदक पाण्याखाली अखंडपणे पाय मारत असत वरून मात्र ते संथ आणि शांत वाटत.

छायाचित्र – श्री. अजिंक्य कटाळे

SAVE SO L

One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography, या स्पर्धेत भाग घेतलेल्या स्पर्धकांची काही छायाचित्रे...

"जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन" निमित्त आयोजित **One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography,** स्पर्धेतील छायाचित्रांचे निरीक्षण करतांना मान्यवर…

One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography
या स्पर्धेत डॉ. राजेंद्र बगाटे यांच्या छायाचित्रास प्रथम क्रमांकांचे प्रमाणपत्र व पारितोषिक देतांना मान्यवर...

डॉ. ज्योती पाटील यांना द्वितीय क्रमांकांचे प्रमाणपत्र व पारितोषिक देतांना मान्यवर...

श्री. अजिंक्य कटाळे यांना तृतीय क्रमांकांचे प्रमाणपत्र व पारितोषिक देतांना मान्यवर...

"जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन" निमित्त आयोजित कार्यक्रमाबद्दल आपले मनोगत व्यक्त करतांना विद्यापीठाचे

मा. कुलगुरू प्रा. संजीव सोनवणे सर...

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन करतांना डॉ. जागृती चव्हाण..

प्रमुख अतिथीची ओळख करून देतांना श्री. रविंद्र भरसट..

कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन करतांना डॉ. ज्ञानेश्वर भुसनूर

कार्यक्रमास उपस्थित सर्व विद्याशाखा संचालक, प्राध्यापक, शिक्षक, अधिकारी, कर्मचारी, करारावरील अधिकारी/ शैक्षणिक संयोजक/ कर्मचारी/ विद्यार्थी, स्वच्छता/ साफसफाई कर्मचारी आणि शेतमजूर महिला वर्ग व श्रोता मान्यवर......

पद्मश्री श्री. चैत्राम पवार सर यांच्या सोबत विज्ञान विद्याशाखा संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर आणि विद्याशाखेचे शैक्षणिक संयोजक व कर्मचारी..

विज्ञान विद्याशाखा संचालिका प्रा. चेतना कामळस्कर आणि विद्याशाखेचे शैक्षणिक संयोजक व कर्मचारी

"राष्ट्रीय विद्यार्थी पर्यावरण स्पर्धा-२०२५" स्पर्धेच्या सहभागींकरता विज्ञान विद्याशाखेद्वारे तयार करण्यात आलेली मार्गदर्शक पुस्तिकेचे मुखपृष्ठ..

One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography या स्पर्धेसाठी सहभागींकरता विज्ञान विद्याशाखेद्वारे तयार करण्यात आलेली मार्गदर्शक पुस्तिकेचे मुखपृष्ठ....

विज्ञान विद्याशाखेतील कार्यकारी सदस्य

खालील सदस्यांनी विविध जबाबदारी सांभाळत कार्यक्रम यशस्वीपणे आयोजित केला.

- प्रा. चेतना कामळस्कर - संचालिका, विज्ञान विद्याशाखा
- श्री. प्रकाश पाटील - सहाय्यक
- डॉ. जागृती चव्हाण - शैक्षणिक संयोजक
- डॉ. ज्ञानेश्वर भुसनूर - शैक्षणिक संयोजक
- श्रीमती. तेजस्वी कदम - शैक्षणिक संयोजक
- श्रीमती. मिनाक्षी कडेल - शैक्षणिक संयोजक
- श्री. रविंद्र भरसट - शैक्षणिक संयोजक
- कु. शरयू कुदळ - शैक्षणिक संयोजक
- कु. हर्षदा गोडसे - शैक्षणिक संयोजक
- कु. आकांक्षा घुमरे - शैक्षणिक संयोजक
- कु. रुपाली टिक्कल - मदतनीस
- श्री. अक्षय जोशी - मदतनीस

One Shot-One World: Showcasing Nature of YCMOU through Photography

स्पर्धेत सहभागी झालेल्या स्पर्धकांची यादी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

School of Sciences

Nature Photography Competition: 2025

	Sr.no	Name of Participants	Name of School	Mobile No.	Signature
SOS004	1)	Dr. Vishal Ambedkar	SHSS	9273152228	
SOS007	2)	Mr. Raut Rahul	Evaluation	8329859680	[illegible]
SOS008	3)	Dr. Anita Mahale	Evaluation	9403315094	
SOS006	4)	श्री. सचिन तरवडे	जनसंपर्क	[illegible]	[illegible]
SOS003	5)	श्री. माधव माळी	KVK	8850413815	[illegible]
SOS001	6)	हर्षवर्धन गावित	Education	7410147758	[illegible]
SOS005	7)	अजिंक्य कराळे	AVC		
SOS009	8	प्रदिप शिंदे	Education	9403774610	[illegible]
SOS011	9)	योगेश नारायण जाधव	PPC	7507774690	[illegible]
SOS010	10)	लक्ष्मण शेंडे	परीक्षा विभाग		[illegible]
SOS025	11)	डॉ. दयाराम पवार	शिक्षणशास्त्र		[illegible]
SOS002	12)	मंजुश्री नेव्हाळ	SMS		
SOS013	13)	भागवत चव्हाण	~~KVK~~ SAS	8767456455	[illegible]
SOS012	14)	राजेंद्र बगाटे	SMS		
SOS014	15)	कोमल डावखर	Education	9011099600	[illegible]
SOS015	16)	पूजा दशरथ लभडे	Exam	8308978777	[illegible]
SOS019	17)	ज्योती मधुकर पाटील	CIQA	9850756980	[illegible]
SOS018	18)	डॉ. विद्या आहिरे	Digital Edu	9970053806	[illegible]
SOS017	19)	डॉ. प्रदीप ओहोळ	Commerce		
SOS016	20)	Siddant tok			
SOS021	21)	VATAN Dhule	BVG	9145734596	[illegible]
SOS020	22)	निलेश पाटील	BVG		
SOS022	23)	राजेश बर्वे			
SOS023	24)	[illegible]			
SOS024	25)	आशिष canteen सूर्यवंशी	Canteen	8208967048	[illegible]

सदर कार्यक्रमास उपस्थित श्रोते मान्यवर

Yash Center for Biodiversity Conservation

जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन

Ffi Page 121 Date 28 July 2025

SN.	Name	Department	Sign
1)	Dr. Bhagwat Chavan	SAS	
(2)	Tejaswi Pawar.	कृषि विभाग विद्यापीठ	
(3)	PAWAR RUSHIKESH BHASKAR	KVK	
14	Pund Amol R.	KVK.	
15	Mr Harish Kale	SODE	
16	Dr. Sachin A. Pore	PRTRMDL	
.	Dr. Rajendra Bagate	SMS	
17	Dr. Vasudev V. Raut	PRTRMDL	
18	Dr. Mrs. Sangeeta Abhay Patil	SHS	
19.	Dr Madhuri Gawali	SHS	
20	Dr. Manjushri S. Nerhal	SMS	
21	Dr. Vidya P. Ahire	SODE	
22	Varsha Baliram	SOE	
23	Snehal Manjarekar	SOE	
24	Digambar Gade	SHS	
25	Rathod Kishor	SHS	
26	Khedkar N. M	वाशिक	
27	Dr Anand Sukenkar	SHS	
28	Kokani Avish Parya	Inward outward	
29	Jogita S. More	KVK	
30)	Komal L. Gawande	SOE	
31	Gayatri Salunke		
32	Dr. Mahendra Bhagat	SHSS	
33	Dr. Sunil D. Bharodkar	SHSS	
34	Dr. Vishal Ambedkar	SHSS	
35.	Dr. Yogesh Wayhedkar	SCS	
36.	Alak More	Green centre	
37	Bashar Vilas M	IPL	
38	Prof. Ram Thakar	SCE	
39	शोभिका धारव	PPL	
40	Dr. Subhash D. Sonure	SOE	

SN.	Name	Department	Sign
	Karshan Shinde	PPC	[illegible]
	Devidas Jadhav		[illegible]
	Manohar Sarndane	PPC.	मनोहर
	Adrian Demos	GREEN SPACES	[illegible]
	~~Dipali More~~.		
	Swami Mahadu		M.C.Swamy
	Vijay R. Shardul	7887869207	[illegible]
	सौ. सरला किशोर मोरे	7083281602	S.K.more.
	-11- निर्मला शरद टोंगारे	9527757796.	N. Tongare
	Dr. Madhuri Kharjul	8698169116	[illegible]
	Harshvardhan Gavali	7410147778	[illegible]
	Rushi Gubade	8208757805	Rgubade
	Hemlata Kamdi	8459044679	HKamdi
	Jagruti Werkar	~~7378700397~~ TIL	Jwerkar
	सिंधुताई जाधव		S.B.J.
	अनुका पिंगळे		अनुका पिंगळे
	आशा गोलरदे		गोलरदे
	माई कामडी		Kamdi
	जयश्री डोंगे		J.B.P
	शैला वर्वे		वर्वे
	अनुसया सांपटे		सांपटे
	जयश्री वाघमारे		J.W.
	Gaikwad Roshni		Roshni
	Gaikar Sonali		Sonali
	Namdev Dhire		[illegible]
	Sabia Dive		Sdive
	Hemant Thete		HThete
	Sanil Nimbekar		SNimbekar
	Sanjay Gaikwad		SGaikwad
	मासेश्वा पिंडे		[illegible]
	Shashad Tongare		[illegible]

Ffi Page 122 Date

किरण होंड	सकोंदे	[illegible]
योगेश झोंबाडे	B.VG	[illegible]
राजू शिंदे	BVG	[illegible]
Bhauseheb	Dehge	[illegible]
eShVAR. Fungi Tongare . BVG		SUN

END OF DOCUMENT